

що зростання ринку рибної гастрономії у грошовому виразі обумовлено в основному інфляційними процесами і підвищенням відпускної ціни продукції, а лідерами продажів товарної категорії «Рибна гастрономія» є власні торгові марки найпотужніших національних торговельних мереж. Обґрунтовано перспективи та стратегічні напрями розвитку ринку з огляду на тенденції зміщення пріоритетів у споживчому попиті з високих цінових сегментів до більш низьких.

Ключові слова: ринок рибної продукції, вилов риби і морепродуктів, аквакультура, продукція промислового рибоводства, преміум-сорти, зниження купівельної спроможності населення, національні роздрібні мережі, споживчий попит.

Стаття надійшла до редколегії 10.06.2018

УДК 330.34

Тетяна СТРОЙКО

*доктор економічних наук, професор, завідувач кафедру МЕН
та економіки Миколаївського національного університету
імені В. О. Сухомлинського, м. Миколаїв, Україна*
e-mail: tanyastroyko@gmail.com

Ірина РЕХТЕТА

*аспірант Миколаївського національного університету
імені В. О. Сухомлинського, м. Миколаїв, Україна*
e-mail: irina.rehteta@gmail.com

Юлія ЛОСКУТОВА

*студентка факультету економіки Миколаївського національного
університету імені В. О. Сухомлинського, м. Миколаїв, Україна*
e-mail: julialosk22@gmail.com

ГЛОБАЛЬНА ІНФРАСТРУКТУРА ЯК БАЗИС ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНИХ ЕКОНОМІК

Наявні міжвиробничі та міжгалузеві зв'язки в сучасних національних економічних системах вже не задовольняють вимоги наявного глобалізованого суспільства. Розвиток національної інфраструктури є надзвичайно важливим процесом, який проаналізовано з урахуванням світового досвіду та сучасних тенденцій. Розглянуто вплив міжнародних, державних та приватних ініціатив на розбудову інфраструктури та окреслено особливе місце інноваційної інфраструктури, що відіграє ключову роль у підтримці конкурентоздатності національної економіки.

Ключові слова: глобальна інфраструктура, інновації, інноваційна інфраструктура, інвестиційний проект, глобалізація.

На сучасному етапі розвитку світового господарства та міжнародних економічних відносин, який характеризується ескалацією конкуренції, збільшенням чисельності населення у світі, загостренням низки глобальних проблем, асиметричністю та диспропорційністю розвитку, значно актуалізується питання пошуку нових, а також переосмислення старих джерел та факторів забезпечення соціально-економічного зростання, конкурентоспроможності країн. Одним із таких факторів, який сьогодні знову привертає увагу

вчених та практиків, потребує переосмислення, подальшого дослідження та розвитку, є інфраструктура.

Одним з важливих аспектів дослідження процесу глобалізації є визначення місця національних господарств у міжнародній економічній системі. Тому, на сьогоднішній день постає питання, як в умовах глобалізації світової економіки формується та функціонує глобальна інфраструктура світового господарства. Запровадження інтенсивного розвитку національної економіки є розуміння процесів, що лежать в

Рисунок 1 – Чинники, що впливають на процес інфраструктурного розвитку

Джерело: сформовано на основі [3, 38–39].

основі побудови міжгалузевих та міжнаціональних взаємозв'язків. Метою даного дослідження стало виділення чинників, які впливають на якість взаємодії інфраструктурних елементів.

Дослідженню проблеми розвитку економічної інфраструктури присвячено роботи багатьох учених. Зокрема, цій проблемі присвячені праці таких вчених як: В. В. Козюк, І. В. Хаджинов, А. В. Рибчук та інших.

Раніше економіка кожної окремої країни була самостійною системою з притаманним їй національним інфраструктурним комплексом.

Інтенсивний розвиток галузевої інфраструктури багато в чому сприяє процесу інтернаціоналізації національного бізнесу, більш

масштабного його залучення в глобальну економіку, яка сама починає диктувати певні умови інфраструктурного розвитку. На цей процес впливають такі чинники (рис. 1).

1. Поширення досвіду, знань і компетенцій провідних країн у сфері розвитку інфраструктури. Прикладом тут є установа «Великої двадцятки» Глобального інфраструктурного хаба (Global infrastructure hub), який буде виконувати функції інформаційно-консультаційного центру (рис. 2) з метою стимулювання державних і приватних інвестицій в проекти інфраструктури за допомогою тиражування передового досвіду реалізації проектів і апробованих на практиці підходів. Робота центру спрямована на ліквідацію інфраструктурних проблем країн G-20, проте хаб є відкритою структурою, переваги якої доступні всім країнам.

Інший приклад подібного роду – створення Світовим Банком інфраструктурного центру компетенцій (Global Infrastructure Facility) з метою ідентифікації та вироблення інвестиційних рішень за допомогою надання технічної допомоги країнам, що розвиваються в структуруванні інфраструктурних проектів та координації дій всіх залучених сторін, в тому числі регіональних банків розвитку.

Основні напрями діяльності Глобального фонду інфраструктури:

- попередня робота з визначення пріоритетних напрямів інвестицій та тестування концепції проекту за допомогою аналізу "попередньої доцільності"; а також підтримка юридичних, регуляторних

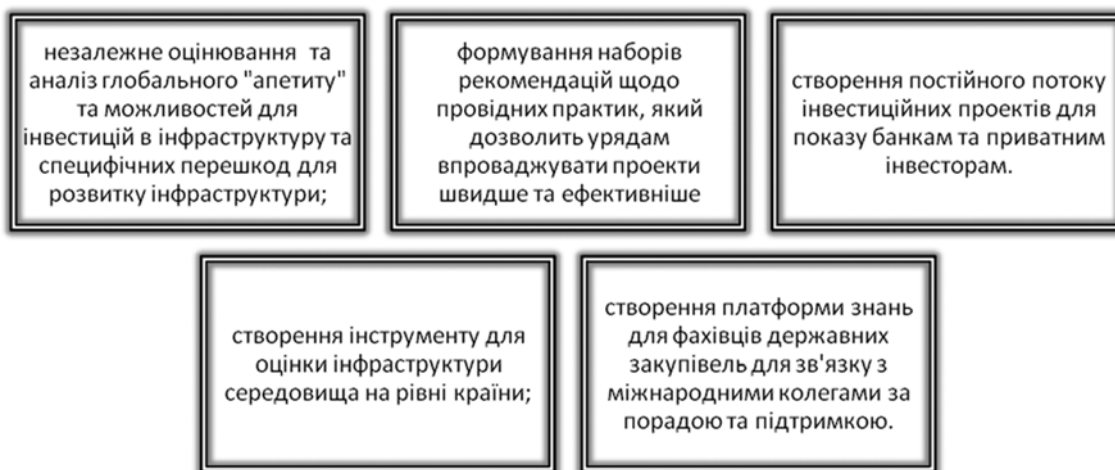

Рисунок 2 – Основні види діяльності Глобального інфраструктурного хаба

Джерело: сформовано на основі [6].

або інституційних реформ, необхідних для успішного розвитку та / або участі довгострокового приватного капіталу у фінансовій структурі конкретного проекту;

- підтримка впродовж процесу підготовки та оцінки проектів, необхідних для доведення проекту до того моменту, коли уряд зможе прийняти обґрунтоване рішення щодо здійснення транзакції. Це може включати підтримку у сфері технічних, економічних та інших техніко-економічних питань, оцінки соціальних та екологічних наслідків, оцінки інвестицій та аналізу ризиків та структурування державно-приватного партнерства;
- підтримка у підготовці документації до інвестиційного проекту та керування процесом транзакції, яка може включати первинну розробку документів по зменшенню ризику/підвищенню кредитоспроможності;
- подальша підтримка керівників проекту. Це може включати, наприклад, пропозиції щодо оновлення ціноутворення та вибору найбільш вдалих рішень щодо покращення умов кредитів [7].

Україна представила до цього центру ініціативу щодо інноваційної модернізації порту Ольвія та Херсонського порту. Порт Ольвія, який знаходиться в північній частині Дніпро-бузького лиману за межами м. Миколаєва, обслуговує головний сільськогосподарський регіон України. Вантажопотік порту у 2017 році склав 2,5 млн т., основний вантаж: зерно, чорні метали та будівельні матеріали. Дохід у 2017 році становив 14,3 мільйона доларів США [1]. Вантажопотік Херсонського річкового порту в гирлі річки Дніпра у 2016 році становив 1,2 млн т., в основному, мінеральні добрива та зерно, а доходи склали приблизно 8 мільйонів доларів США. На даний час за кошти Глобального фонду інфраструктури успішно завершена підготовка попереднього техніко-економічного обґрунтування для портів [4].

Міжнародний досвід також вказує, що подібні структури можуть створюватися за ініціативою окремих країн, які накопичили багатий досвід розвитку інфраструктури. Зокрема, створений в Сінгапурі Азіатський центр інфраструктурних компетенцій (Asia Infrastructure Centre of Excellence) служить

наочним прикладом. Центр є кластером інжинірингових і науково – дослідних організацій, діяльність яких спрямована на розвиток ключової інфраструктури азіатського регіону. Очікується, що з 2010 до 2020 року Азіатський центр інфраструктурних компетенцій залучить 8 трлн доларів США [5].

2. Міжнародний рух капіталів, що забезпечує фінансування проектів інфраструктури. Проекти інфраструктури фінансуються не тільки за рахунок внутрішніх інвестицій, а й завдяки іноземним капіталовкладенням. Як приклад можна привести прямі іноземні інвестиції Китаю, участь у фінансуванні європейських інфраструктурних проектів з боку азійських, переважно, японських банків і т. д.

3. Поступове розширення кола інвесторів. Проекти інфраструктури стають об'єктом інвестицій з боку інвесторів, які раніше не виявляли інтерес до подібних вкладень. В основному в розвинених країнах створюються інвестиційні майданчики для інституціональних інвесторів, готових здійснити спільні інвестиції в розвиток проектів ключової інфраструктури.

4. Поєднання державних і приватних вкладень в інфраструктуру. Більше 40% інвестицій в інфраструктуру розвинених країн надходять з приватних джерел, в ряді випадків проекти інфраструктури мають змішані джерела фінансування, а в результаті мають змішану форму власності. В останні роки організація роботи галузей громадських послуг, на які припадає 2/3 ВВП розвинених країн і 80% європейських активів, на ринкових принципах стала вважатися більш ефективною, ніж традиційна [2, с. 164–168]. Активне поширення державно-приватного партнерства в процесі здійснення інфраструктурних проектів, на наш погляд, є одним із проявів глобалізації світової економіки.

5. Стирання кордонів між галузями інфраструктури. Окремі галузі втрачають свою «автономність» і в сукупності функціонують як єдиний інфраструктурний комплекс. На першому етапі така тенденція може простежуватися в рамках національної економіки – наприклад, національний план Великобританії щодо розвитку інфраструктури країни на базі міжгалузевої ув'язки запланованих до

реалізації проектів. У довгостроковій перспективі «стирання» інфраструктурних кордонів можна буде спостерігати в континентальних і, далі, світових масштабах. Реалізація міждержавних та міжрегіональних інфраструктурних мега-проектів, як, наприклад, проект «Економічний пояс шовкового шляху», що просувається Китаєм, є проявом тенденції глобалізації інфраструктурної складової світового господарства. Але всі ці грандіозні плани наштовхуються на ресурсні обмеження, що вимагають пошуку вирішення існуючих проблем фінансування, породжені кризою державних фінансів.

Для ефективної структуризації параметрів глобальної інфраструктури ринку необхідно сформувати його конфігурацію. На параметри інфраструктури глобального ринку впливатиме насамперед зовнішнє середовище, тобто рівень та темпи розвитку міжнародної економіки. При цьому можна акцентувати увагу на деяких загальних закономірностях:

- чим старіше організація, що входить в інфраструктуру, тим більше формалізована її поведінка. Зі зростанням організації їй доводиться повторюватися у своїй діяльності. Це призводить до того, що робочі процеси стають більш передбачуваними і такими, що формалізуються;
- структура відбиває епоху виникнення галузі. Зокрема, А. Стінчкоумом було виявлено зв'язок між віком галузі і спеціалізацією підприємств, а також використанням підготовлених професіоналів в апаратних підрозділах;
- чим більше інтегрується економічних суб'єктів, тим складніше інфраструктура, тобто робочі завдання більше спеціалізовані, організаційні одиниці – більш диференційовані, адміністративний компонент – більш розвинений. Отже, складна інфраструктура повинна використовувати більше координаційних механізмів;
- чим більше господарюючий суб'єкт, тим більше формалізована його поведінка. Подібно до того, як зріла організація формалізує те, що їй вже доводилося робити, велика організація формалізує те, що вона робить часто;
- чим більше організація, тим більше схем повторюється і тим більше вони стають передбачуваними і тим сильніше схильні формалізації [8, с. 45–49].

Функціонування, наприклад, об'єктів соціальної інфраструктури не представляється можливим в умовах відсутності транспортної доступності. З іншого боку, на тлі заходів економії, обумовлених світовою фінансовою кризою, питання про ефективність функціонування є наріжним каменем, і така ефективність не може бути досягнута без наявності розвиненої інноваційної інфраструктури.

6. На рівень розвитку інноваційної інфраструктури в Україні впливають такі чинники: загальний стан національного бізнес-середовища, рівень розвиненості регіональної інфраструктури інноваційної бізнес-діяльності, стан трансферу технологій та комерціалізації нововведень, тяжіння високотехнологічного виробництва до концентрації в обмеженій кількості регіонів.

Задля виходу національної інноваційної інфраструктури на якісно новий рівень необхідно здійснити низку дій:

- завершити формування стабільної нормативно-правової бази, яка буде рівною для всіх інвесторів та інноваторів.
- сконцентрувати фінансові та інтелектуальні ресурси для розвитку перспективних технологічних напрямків та інноваційних проектів, які забезпечать значний вплив на конкурентоспроможність і збільшать ефективність економіки.
- створення нових видів інноваційної інфраструктури.
- побудувати систему взаємодії науки, освіти, виробництва, фінансово-кредитної сфери;
- створити систему інноваційних програм для реалізації пріоритетів інноваційного розвитку;
- сформувати позабюджетні джерела підтримки інноваційної діяльності, за рахунок прибуткових підприємств або кредитних ресурсів з фінансового ринку;
- покращити процес комерціалізації результатів різного роду наукових досліджень, створити в інститутах НАН України підрозділи, що відповідають за трансферт технологій.

Україна не є лідером в процесах побудови сучасної інфраструктури зростання й розвитку, але її участь в міжнародних програмах сприятиме досягненню стратегічної цілі покращення якості життя населення в результаті підвищення конкурентоспроможності

національної економіки. Залишаючись на позиції пасивних змін неможливо забезпечити випереджаючої динаміки, тому запропоновані авторами чинники розвитку дають змогу більш ширше розглянути проблему побудови конкурентної національної інфраструктури в

глобалізованому середовищі. Лише поєднання зусиль міжнародних, державних та приватних ініціатив дає підстави для активізації процесу перебудови діючих механізмів розвитку інфраструктури згідно глобалізаційних вимог.

Список використаних джерел

1. Аналітична довідка про діяльність ДП «СК «Ольвія» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://sc-olvia.com/ua/analitichna_informacija
2. Сучасні вимірники рівня розвитку структурних та інституціональних характеристик національної та глобальної економік : навч.-метод. посіб. / В. В. Козюк [та ін.]; за ред. В. В. Козюка. – 2-ге вид., випр. і доп. – Тернопіль : Вектор, 2015. – 248 с.
3. Хаджинов І. В. Методологічні особливості вивчення поняття «інфраструктура» та її функцій. / І. В. Хаджинов // Економічний вісник Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут». – 2013. – № 10. – С. 38–41.
4. Херсонський річковий порт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://urf.ua/ua>.
5. Asia Infrastructure Centre of Excellence commences operations [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.smu.edu.sg/sites/default/files/smu/news_room/smu_in_the_news/2014/sources/apr1/CNA_20140401_1.pdf
6. Global Infrastructure Hub [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.gihub.org>
7. Global Infrastructure Facility [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.globalinfrafacility.org/>
8. Mintzberg H. The Structure in the fist: creating effective organization / H. Mintzberg. – SPb. : Peter, 2004. – 512 p.

References

1. Analytical certificate on the activity of the state port «Olvia».2018. [online] Available at: https://sc-olvia.com/ua/analitichna_informacija [Accessed 3 June. 2018].
2. Koziuk V. V. 2015. Modern indicators of the level of development of structural and institutional characteristics of national and global economies. Ternopil : Vektor
3. Khadzhynov I. V. 2013. Methodological peculiarities of the study of the concept of "infrastructure" and its functions. Economic Bulletin of the National Technical University of Ukraine «Kyiv Polytechnic Institute»,10, pp. 38-41.
4. Kherson river port. 2018. *Official Website*. [online] Available at: <http://urf.ua/ua> [Accessed 6 June. 2018].
5. Asia Infrastructure Centre of Excellence commences operations. 2018. [online] Available at: https://www.smu.edu.sg/sites/default/files/smu/news_room/smu_in_the_news/2014/sources/apr1/CNA_20140401_1.pdf [Accessed 5 June. 2018].
6. Global Infrastructure Hub. 2018. *Official Website*. [online] Available at: <https://www.gihub.org> [Accessed 8 June. 2018].
7. Global Infrastructure Facility. 2018. *Official Website*. [online] Available at: <https://www.globalinfrafacility.org/> [Accessed 8 June. 2018].
8. Mintzberg H. 2004. The Structure in the fist: creating effective organization. SPb. : Peter.

Стройко Т. В., Рехтета И. И., Лоскутова Ю. В. Глобальная инфраструктура как базис инновационного развития национальных экономик

Межпроизводственные и межотраслевые связи современных национальных экономических систем уже не удовлетворяют требованиям глобализованного общества. Развитие национальной инфраструктуры является чрезвычайно важным процессом, который проанализирован с учетом мирового опыта и современных тенденций. Рассмотрено влияние международных, государственных и частных инициатив на развитие инфраструктуры и обозначено особое место инновационной инфраструктуры, которая играет ключевую роль в поддержании конкурентоспособности национальной экономики.

Ключевые слова: глобальная инфраструктура, инновации, инновационная инфраструктура, инвестиционный проект, глобализация.

Stroyko T., Rekheta I., Loskutova Yu. Global infrastructure as a basis for innovative development of national economies

Inter-production and inter-branch relations of modern national economic systems are no longer satisfy the requirements of a globalized society. The development of national infrastructure is an extremely important process, which was analyzed taking into account the world experience and current trends. The influence of international, state and private initiatives on infrastructure development is considered. A special place of innovative infrastructure that plays a key role in maintaining the competitiveness of the national economy was identified.

One of the important aspects of the globalization process study is the definition of the place of national economies in the international economic system. Therefore, today the question arises as, in the conditions of world globalization, the global infrastructure of the world economy is being formed and functioning.

Ukraine is not a leader in the building process of a modern infrastructure, but its participation in international programs will contribute to the achievement of the strategic goal of improving the quality of life of the population as a result of increasing the competitiveness of the national economy. Staying behind the position of passive changes cannot provide a forward-looking dynamics; therefore, the authors proposed development factors to consider the problem of building a competitive national infrastructure in a globalized environment. Only combining the efforts of international, state and private initiatives provides the basis for intensifying the process of restructuring the existing mechanisms of infrastructure development in line with globalization requirements.

Key words: global infrastructure, innovations, innovative infrastructure, investment project, globalization.

Стаття надійшла до редколегії 13.06.2018

УДК 330.101.54

Алла УЖВА

*доктор економічних наук, доцент, доцент кафедри обліку
та оподаткування Миколаївського національного університету
імені В. О. Сухомлинського, м. Миколаїв, Україна*

Анжеліка ЧЕКІНА

*магістрантка факультету економіки Миколаївського національного університету
імені В. О. Сухомлинського, м. Миколаїв, Україна*

Яна ДРОКІНА

*магістрантка факультету економіки Миколаївського національного університету
імені В. О. Сухомлинського, м. Миколаїв, Україна,
e-mail: yana.drokina.1995@gmail.com*

ОРГАНІЗАЦІЙНА СТРАТЕГІЯ ТА СТРУКТУРА УПРАВЛІННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ ІНТЕГРАЦІЇ

У статті розглянуто особливості варіативної організації зовнішньоекономічної діяльності підприємства, досліджено форми зовнішньоекономічного апарату підприємств та процес проведення зовнішньоекономічних операцій, обґрунтовано необхідність розробки зовнішньоекономічної стратегії підприємства та виділено її типи.

Досліджується визначення теоретичних аспектів організації та стратегії зовнішньоекономічної діяльності при виході підприємства на зовнішні ринки.

Ключові слова: інтеграція зовнішньоекономічної діяльності підприємства, зовнішньоекономічний апарат, зовнішньоекономічні операції, управління зовнішньоекономічної діяльності, організація та стратегія зовнішньоекономічної діяльності.

Характерною рисою функціонування сучасного світового господарства є інтенсивний розвиток міжнародних економічних відносин, однією із форм яких є зовнішньоекономічна діяльність підприємства. Ведення зовнішньоекономічної діяльності підприємствами передбачає визначення стратегії зовнішньоекономічної діяльності, оскільки від правильності її постановки безпосередньо залежить ефективність виходу підприємства на зовнішній ринок.

Свої дослідження по даній тематичі проводили Карпенко М. О., Кириченко О. А., Кісь О. П., Ковтун О. Е., Коломієць І. Ф., Косенко С. В., Соколовська В. М., Стефаненко М. М. та ін. Однак, в сучасних глобалізаційних умовах господарювання, зовнішньоекономічна діяльність швидко розвивається, набуваючи нових рис, форм, тому існує необхідність постійного вивчення особливостей її організації.

Метою нашого дослідження є визначення теоретичних аспектів організації та стратегії